

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Jana Rutsche v právní věci žalobců: **a) I. Z.**, **b) nezl. D. V. D.,** oba zastoupeni JUDr. Pavlem Ramešem, advokátem se sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 7. 2011, č. j. 28 Az 48/2010 - 79,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokáta JUDr. Pavla Rameše **se určuje** částkou 9600 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Průběh řízení

[1] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala dne 16. 2. 2010 jménem svým a jménem svého nezletilého syna (dále „stěžovatel“), který byl v té době údajně bez státního občanství,

žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodněnou jednak pronásledováním ze strany stěžovatelova otce, V. D., jednak tím, že byli ve své zemi původu, tedy v Moldavsku, označováni za separatisty, protože žili v Podněstří. Při pohovoru stěžovatelka přiznala, že poté, co bylo roku 2007 neúspěšně ukončeno řízení o její předchozí žádosti o mezinárodní ochranu, zůstala ilegálně v ČR. Bydlela u V. D., ovšem ten se zabýval obchodem se ženami v nevěstinci v Chebu, bil ji a jejího syna používal ke krádežím. Krom toho zneužil i její dceru J. Nechtěla se vrátit do Moldavska, protože v Moldavsku ji pokládali za separatistku, neboť žila v Podněstří, naopak v Podněstří byli bráni jako nepřátelé, protože mají moldavské občanství, navíc jsou řecké národnosti. Z Podněstří odešla proto, že jí jako zaměstnankyni školy vyhrožoval ředitel s policií zavřením kvůli tomu, že její matka brojila proti rozdělení Moldavska. V Moldavsku by byla panem D. ještě více ohrožena, protože by ji tam mohl kdokoliv zabít a nikoho by to nezajímalo, navíc tam už nikoho nemá a nedávno tam proběhla revoluce. Zůstala tedy i se synem v ČR, krom toho se pokusila požádat o azyl i v Norsku a ve Švédsku, ovšem V. D. je vypátral i tam.

[2] Rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR (dále „žalovaný“) ze dne 1. 9. 2010, č. j. OAM-60/ZA-04-K01-2010, stěžovatelům nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Nejprve žalovaný konstatoval, že stěžovatelka je občankou Moldavska, neboť samostatnost Podněstří, kde pobývala, žádný stát neuznává. Její syn, tedy stěžovatel, je pak občanem Moldavska, neboť k tomu podle moldavských zákonů stačí moldavské občanství jednoho z rodičů, tedy stěžovatelky, a také občanem Ukrajiny, neboť ukrajinské občanství nabyl po svém otci V. D. na jeho žádost. Proto žalovaný vyšel z celé řady informací o situaci v Moldavsku; ve vztahu ke stěžovateli pak i o situaci na Ukrajině. K udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu nebyl u stěžovatelky ani stěžovatele žádný důvod. Co se týče udělení azylu podle § 12 písm. b), žalovaný označil za účelové stěžovatelčino tvrzení, že byla pronásledována z národnostních důvodů a propuštěna ze zaměstnání v Podněstří kvůli své matce, která vystupovala proti rozdělení Moldavska. Účelovost jejích tvrzení prokazoval žalovaný tím, že se tyto důvody zcela lišily od důvodů, které uváděla ve své první žádosti o mezinárodní ochranu, v níž uváděla problémy se soukromými osobami, které dokonce unesly její dceru. Během prvního řízení se navíc hlásila k ruské národnosti, během soudního přezkumu prvního zamítavého rozhodnutí o své žádosti o mezinárodní ochranu se přihlásila ke gagauzské národnosti, zatímco nyní se hlásí k řecké národnosti. Žalovaný proto neuvěřil stěžovatelčiným problémům spojeným s takto proměnlivou národností, navíc informace o Moldavsku se nijak nezmiňují o národnostním pronásledování v národnostně velmi pestrém Moldavsku. Žalovaný tudíž označil stěžovatelčinu žádost za čistě účelovou, odůvodněnou snahou legalizovat pobyt v zemi, kde má již povolen trvalý pobyt její starší syn a dcera. Žalovaný neshledal ani žádný azylově relevantní důvod, pro který by mohl být pronásledován nezletilý stěžovatel. Krom toho neshledal u stěžovatelů ani důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13, § 14, § 14a či § 14b zákona o azylu.

[3] Stěžovatelka napadla toto rozhodnutí žalobou ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Ustanovený zástupce žalobu doplnil o důvody spočívající v nesprávném posouzení stěžovatelčina pronásledování z národnostních důvodů, nebezpečí ze strany otce stěžovatelčina syna a také v nedostatečném zohlednění toho, že se stěžovatelka nemá v Moldavsku již kam vrátit, naopak v ČR má celou rodinu. Řízení o stěžovatelčině žalobě spojil krajský soud s řízením o stěžovatelově žalobě podané proti témuž rozhodnutí a

vedené pod sp. zn. 28 Az 49/2010 ke společnému projednání. Společně je pak zamítl rozsudkem ze dne 20. 7. 2011, č. j. 28 Az 48/2010 - 79. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným v tom, že stěžovatelka se opakovaným vstupem do řízení o udělení mezinárodní ochrany pokoušela o legalizaci svého pobytu v ČR. Neblahá ekonomická a bezpečnostní situace Moldavska ovšem dopadá na všechny obyvatele této země, takže není azylově relevantním důvodem. Konfliktní vztahy stěžovatelky s otcem stěžovatele nelze podřadit pod žádný azylově relevantní důvod. Žádné z těchto dvou tvrzení tedy nezakládá ani podle krajského soudu důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Krajský soud se pak ztotožnil se žalovaným i v aplikaci § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Stěžovatelé podali kasační stížnost opřenou o důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Původně v kasační stížnosti uplatňovali bez dalšího upřesnění také důvod podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., ovšem ten již jejich právní zástupce, poté co jim byl ustanoven, nepřevzal do doplnění kasační stížnosti, v němž teprve byly jednotlivé kasační námitky konkrétně uvedeny. Pohledem možné zmatečnosti řízení před krajským soudem tedy nebude napadený rozsudek posuzován, neboť tato původní námitka nebyla nijak konkretizována a stěžovatelé se omezili na pouhé uvedení zákonného ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

[5] Stěžovatelé připomínají, že podle dosavadní azylové judikatury správních soudů má azyl být poskytnut i tehdy, kdy stát původu není schopen poskytnout ochranu před útoky nebo takové útoky trpí. V daném případě se přitom stěžovatelka i stěžovatel obávají útoků ze strany veřejných mocenských autorit. Stěžovatelka připomíná, že z Moldavska odešla v roce 1998 z důvodu národnostních konfliktů v daném regionu, konkrétně proto, že žijíc v Podněstří byla při návštěvách babičky v jiné části Moldavska pokládána ona i její rodina za separatisty. Stěžovatelé připomínají, že jejich žádost o mezinárodní ochranu nebyla rozhodně jen formou legalizace pobytu na území ČR. Soud by se neměl zaměřovat jen na ekonomickou situaci v zemi jejich původu, ale zejména zohlednit, že byli označeni za separatisty. Právě tím byly v jejich případě odůvodněny obavy z pronásledování.

[6] Stěžovatelé proto navrhují, aby byl napadený rozsudek krajského soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že stěžovatelka ve svých vlastních vyjádřeních v prvním řízení o udělení mezinárodní ochrany tvrdila, že žádné potíže s orgány státní moci doma neměla. Nezletilý stěžovatel se pak narodil již na území ČR, takže na území Moldavska či Ukrajiny vzhledem ke svému věku žádné azylově relevantní důvody ani mít nemohl. Azylově relevantním důvodům pak nelze podřadit obavu z pronásledování stěžovatelky, a potenciálně i nezletilého stěžovatele, ze strany jeho otce, stejně jako jim nelze podřadit jejich snahu o sloučení s rodinnými příslušníky, kteří mají v ČR trvalý pobyt. Stěžovatelka do ČR původně dojížděla z Moldavska za prací, často bez povolení ke vstupu na území ČR, a zdržovala se zde nelegálně, což se odrazilo v neudělení

pobytového víza. Stěžovatelčina opakovaná žádost je jen dalším pokusem o legalizaci jejího pobytu.

[8] Žalovaný se domnívá, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, navrhuje proto její odmítnutí pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí pro nedůvodnost.

IV. Přijatelnost kasační stížnosti [§ 104a s. ř. s.]

[9] Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat mimo jiné tehdy, pokud se dotýká právních otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť otázka odůvodněných obav z pronásledování z důvodu připisované podpory separatismu, či naopak odporu proti separatismu, nebyla dosud řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejprve se Nejvyšší správní soud zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] napadeného rozsudku krajského soudu, kterou však stěžovatelé namítají pouze v obecné rovině, když toliko odkazují na kasační důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Obecně lze uvést, že touto vadou trpí takový rozsudek, z jehož odůvodnění není jednoznačně zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč jeho námitky považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, a to zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, sp. zn. 2 Afs 24/2005, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS). Za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů je např. možné považovat i takové rozhodnutí soudu, které opomíjí přezkoumat některou z uplatněných žalobních námitek (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, sp. zn. 1 Afs 135/2004, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS). Stěžovatelé neuvádějí, v jakém ohledu se krajský soud nedostatečně vypořádal s jejich žalobními námitkami. Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud se srozumitelně a dostatečným způsobem vypořádal s důvody, které stěžovatelé ve svých žalobách uplatnili. Napadený rozsudek tedy není stižen vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.

[12] Další důvody uváděné v kasační stížnosti, tedy tvrzený důvod nesprávného posouzení právní otázky krajským soudem podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a vad řízení na straně žalovaného podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., splývají v kasační stížnosti v jedinou námitku. Stěžovatelé jsou totiž nespokojeni s tím, jak nejprve žalovaný a poté krajský soud posoudili odůvodněnost jejich obav z pronásledování z důvodu připisovaného separatismu, či naopak odporu proti separatismu, což byla jedna z klíčových námitek již

v řízení o jejich žalobách. Druhý stěžejní důvod uplatňovaný v řízení před žalovaným i před krajským soudem, tedy hrozba pronásledování ze strany otce nezletilého stěžovatele a bývalého stěžovatelčina druha, již v kasační stížnosti není uplatněn, takže se jím zdejší soud nemůže zabývat.

[13] Otázku azylových důsledku separatismu řešila dosud judikatura správních soudů spíše okrajově (viz například rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 1999, sp. zn. 6 A 514/98 vztahující se k důvodným obavám z pronásledování z důvodu národnosti v separatistické oblasti státu, konkrétně v gruzínské Abcházii). Obecně lze konstatovat, že ve státech, v nichž existuje na určitém území silné separatistické hnutí, nelze vyloučit, že se takové separatistické nálady ve společnosti mohou u konkrétních jednotlivců či celých skupin promítnout do odůvodněných obav z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a to jak u příznivců, tak u odpůrců separatismu, ze strany zastánců opačného názoru. Může přitom jít jednak o odůvodněné obavy z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů, pokud daná osoba má separatistické politické přesvědčení či naopak podporuje územní integritu daného státu, nebo je jí potenciálními původci pronásledování takové přesvědčení alespoň připisováno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, sp. zn. 2 Azs 45/2008, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS). Může jít také o pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, pokud separatisté, či naopak odpůrci separatismu splňují podmínky vymezené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, sp. zn. 5 Azs 63/2004 (publ. pod č. 364/2004 Sb. NSS). Nelze dokonce ani vyloučit, že by vnitrospolečenské napětí v zemi původu ohledně otázky nezávislosti určitého území dosáhlo takového stupně, že tatáž osoba by byla pronásledována jak na onom separatistickém území z důvodu podpory územní integrity státu, či alespoň připisování takového přesvědčení například proto, že by takové přesvědčení hlásal nějaký její rodinný příslušník; tak na ostatním území státu, kde by mohla být naopak pokládána za separatistu už proto, že pochází ze separatistického území. Takové připisování členství v určité sociální skupině by se pak mohlo potenciálně vztahovat dokonce i na nezletilé děti (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 10 Az 120/2003, publ. pod č. 293/2004 Sb. NSS). Ostatně pronásledování bez ohledu na věk z důvodu kolektivně připisovaných separatistických tendencí je známé i modernímu československému právu (viz ústavní dekret presidenta republiky č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské).

[14] Právě o tyto teoreticky představitelné situace zakládající odůvodněné obavy z pronásledování stěžovatelé opírali žádost o udělení mezinárodní ochrany. Ve skutečnosti je ale na ně nelze aplikovat. Stěžovatelka totiž sice pocházela z Podněstří, což je podle informací, z nichž vycházel žalovaný, opravdu separatistická oblast Moldavské republiky. Z nich však nijak nevyplývá, že by v Podněstří byli opravdu pronásledováni odpůrci oddělení Podněstří od Moldavska, či dokonce i jejich rodinní příslušníci, za něž se označuje i stěžovatelka. Stejně tak z nich nevyplývá, že by ve zbytku Moldavska byli jakýmkoli hrozbám pronásledování vystaveni lidé pocházející z Podněstří. Zejména však tyto potenciálně představitelné hrozby nelze vztáhnout na stěžovatelku, a to proto, že stěžovatelčina tvrzení o obavách z pronásledování nejsou v této otázce důvěryhodná.

[15] Tato nedůvěryhodnost vyplývá z toho, že ve své prvé žádosti o udělení mezinárodní ochrany, která byla dne 7. 2. 2006 zamítnuta žalovaným jako zjevně nedůvodná ve smyslu § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, stěžovatelka uváděla naprosto jiné důvody, pro něž žádala o mezinárodní ochranu, konkrétně únos dcery a problémy

s tím, že byla trestně stíhána pro činy, kterých se měla dopustit žena, která používala její občanský průkaz. Z celého prvého řízení nevyplynulo, že by stěžovatelka měla potíže kvůli tomu, že pochází ze separatistického území, či naopak kvůli tomu, že její matka podněsterský separatismus kritizovala. Tyto důvody údajného pronásledování stěžovatelka začala tvrdit až v druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany, přestože k nim mělo údajně dojít již před jejím prvním odchodem z Moldavska. Její důvěryhodnost snižuje také to, že se v první žádosti o udělení mezinárodní ochrany přihlásila k ruské národnosti, zatímco v druhé žádosti k národnosti řecké. Za této situace nelze než přitakat žalovanému a zprostředkovaně též krajskému soudu, že stěžovatelka své potíže v zemi původu uváděla pouze účelově a že jí tvrzené důvody pro opuštění vlasti jsou zcela nedůvěryhodné.

[16] Nejvyšší správní soud tak souhlasí s krajským soudem a žalovaným v tom, že stěžovatelčina tvrzení jsou nedůvěryhodná. Jakkoli si tedy lze představit odůvodněnost obav z pronásledování z důvodu skutečného či připisovaného separatistického přesvědčení, či naopak přesvědčení o nedělitelnosti státního území, stejně jako si lze představit, že příznivci či odpůrci separatismu či obyvatelé separatistických území mohou vytvářet určitou sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, u stěžovatelky takové odůvodněné obavy z pronásledování shledat nelze jednak proto, že situace v Podněstří a Moldavsku není podle dostupných informací takto vyhrocená, zejména však proto, že stěžovatelčina tvrzení jsou v této otázce zjevně účelová a nedůvěryhodná. Nelze-li přitom shledat odůvodněné obavy z pronásledování u stěžovatelky, tím spíše je nelze shledat u nezletilého stěžovatele, jehož odůvodněnost obav z pronásledování by se nutně odvíjela od odůvodněnosti obav na straně jeho matky, tedy stěžovatelky.

VI. Shrnutí a náklady řízení

[17] Na základě uvedené argumentace dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, neboť u stěžovatelky ani jejího syna, tedy stěžovatele, nelze shledat odůvodněné obavy z pronásledování plynoucí z podněsterského separatismu, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[18] O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaný v řízení plně úspěšný sice byl, nicméně mu nevznikly náklady řízení nad rámec jeho činnosti.

[19] Stěžovatelům byl právním zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za čtyři úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby, doplnění kasační stížnosti) ve výši 4 x 2100 Kč, snížená o 20%, a náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 4 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 7680 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, navyšuje se tato částka o daň z přidané hodnoty v sazbě 20 %, tedy o 1920 Kč na celkových 9600 Kč. Tato

částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. února 2012

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu